

k a közgyűlésen ket a közgyűlés intézeténél, még sziveskedjenek.

Igazgatósága

TEHER

000.000	—
600.000	—
250.000	—
025.451	18
674.425	15
59.080	—
74.052	—
956.311	97
307.320	30

KÖVETEL

69.248	80
370.113	36
97.706	66
3.027	25

540.096 | 01

8 igazgató. Simionescu s. k. 3. s. k.

k, f. b. tag.

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558
Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.



ELŐFIZETÉSI ÁRA
romániában
Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

Brutális megoldás

Erdély gazdasági életének egyik legélesebb karakterisztikája napjainkban a csődönkívüli kényszeregyezés volt. Beteg gazdasági életünk posztvívós folyamata végül mindig ebbe a jogi eljárásba torkollott bele. A sajtó naponta zsu-
folásig telve volt a fizetéseképtelenséget kérő cégek lajstromával, melyekben régi, szolid cégek nevei nem egyszer fordultak elő. Kétség-
telen, hogy az egészségtelen gazdasági állapotok folyamán akadtak olyan egyének, akik visszaéltek a háború folyamán létrehozott kényszeregyezési jogszokással és a hitelezők rovására használták ki a lehetőségeket. Azonban a legtöbb fizetéseképtelenséget jelentő cégek nem saját hibájukból, hanem a kormányok által létrehozott gazdasági anarchia kényszere alatt kérték a csődönkívüli kényszeregyezés meg-
indítását.

Eppen ezért annyira lesújtó az a hír, melyet Bukarestből jelentenek, hogy a minisztertanács hatályon kívül helyezte a csődönkívüli kényszeregyezési eljárást és visszaállította a régi csődtörvény hatályát. A kormány tehát ezen a téren is visszatért a hagyományos fából vaskarika-politikájához s ahelyett, hogy a betegséget és annak okait próbálná megszüntetni, egyszerűen a beteget üti agyon.

Mert Erdély gazdasági élete beteg, mint valaha volt. Beteg a pénzügyi élete, melyet a pénzhiány, a magas, szinte hihetetlen arányokat öltő bankkamat örölt meg; beteg a vasutja, a szállítása, a termelése, közigazgatása, — szóval mindazok az intézményei betegek, melyek egy egészséges gazdasági élet alimentálásához szükségesek.

A kormány logikája mindezek ellenére oda-
konkludál, hogy az okok helyett az okozatot kell felelőssé tenni. Milyen egyszerű és milyen lelkiismeretlen megoldás! Bizonyos, hogy a kényszeregyezési eljárás már mindenütt reformra szorult, arra szorult volna Romániában is. De okvetlenül reform kellett volna és nem olyan radikális megoldás, mely a hitelezőknek és kereskedőknek is csak egyformán árthat. Míg a kényszeregyezési eljárás keretén belül hitelező és adós az esetek jó részében meg tudtak egymással egyezni, a költségek pedig minimálisak voltak, — addig a csődeljárásban kényszerült kereskedő rendszerint elveszti teljes egzisztenciáját, meglévő vagyona nagyrészt fel-
emésztik a költségek és végül a hitelező is csak követeléseinek egy igen kis hányadához jut hozzá.

Az új rendelet, mely radikálisan szünteti meg a háború alatt és óta gyakorlatilag szentesített jogszokást, korántsem fogja a fizetéseképtelenségek zuhatagát megállítani. Legfőleg arra jó ez a radikálizmus, hogy ami eddig még menthető volt, ezután ne legyen menthető és a talán saját hibáján kívül fizetéseképtelenségbe sodort kereskedő fölött végleg megkondujlon az anyagi és morális pusztulás lélekharangja.

Mindezt a kormány nagyon jól tudja — és mégis hozzányult a szörnyen radikális eszköz-
höz. Lélektanilag érthető jelenség ez nagyon is. A látszatokra, szemfényvesztésre dolgozó politika eszköze ez mindenhol és mindenha. A hitelezők egyrésze lármát csapott az adósok ellen, mert akadtak szörványos esetek, amikor az adósok tényleg visszaéltek. Erre a kormány — anélkül, hogy a hitelezők egy másik nagy részét és az érdekelt kereskedőket is megkérdezte volna — minden további nélkül meg-
semmisített egy jogszokást, mely minden hi-
bája ellenére is elég jól prosperált a gyakorlatban. Ez aztán a demokrácia! Ez aztán a gazdaságpolitikai bölcsesség. Aki ezek után sem hisz Románia gazdasági konszolidációjában, az minden bizonnyal megérdemli, hogy a poklok mélyeséges fenekére kerüljön!

Az angol kormány ujból megerősítette a Balfour-politikát Transzjordánia alá van rendelve Palesztina kormányzójának

(London, márc. 13. Az Új Kelet tudósítójától.)
Az angol felsőház e hó negyedikén tárgyalta a transzjordániai helyzetről szóló jelentést.

Lord Raglán kérdésére Onslow gróf hadügyi államtitkár azonnal felelt és kijelentette, hogy a kormány Palesztinában a Balfour-deklaráció politikáját követi, amelynek célja a zsidó nemzeti otthon megteremtése a Jordán nyugati részén. Transzjordániában, a Jordán tulsó oldalán, a kormány viszont vállalta a sir Henry Mac Mahon által vállalt kötelezettséget, az arabok függetlenségének elismerését és támogatását. A szövetséges főhatalmak és utána a népszövetség teljes joggal helyezkedtek arra az álláspontra, hogy Transzjordánia nincs abban a helyzetben, hogy egyedül álljon, hanem fontos, hogy a mandatárius hatalmak támogatása és vezetése mellett fejlődjön.

— Ugy vélem — mondotta gróf Onslow — hogy Transzjordánia lakossága maga is helyesli, hogy mi vezessük a közigazgatást, minthogy *ők erre pénzügyileg is képtelenek*. A kormányt Transzjordániában öt brit magasállású tisztviselő képviseli, ezek közül hárman alá vannak rendelve a Palesztina-kormányhoz, egy tisztviselő a királyi légügyi minisztériumának hivatalnok, a másik

szerveződéses viszonyban van az angol kormánnyal. Fontos volt, hogy a transzjordániai brit kormányzatot *alárendelik a palesztinai kormányzóknak, minthogy a palesztinai kormányzó képviselője az egész mandatárius területnek, vagyis Palesztinának és Transzjordániának*. Ezt azonban nem úgy kell értelmezni, mintha a transzjordániai képviselő teljesen a palesztinai kormánytól függne. Adminisztratív okokból a palesztinai kormány különböző reszortvezetői rendelkezésre állanak a transzjordániai kormánynak, mint szakértők. Ez azonban csak időleges rendelkezés.

Palesztina zsidó lakossága Transzjordánia fölött nem rendelkezik ellenőrzési joggal. A zsidó lakosság helyzete Palesztinában a mandátum rendelkezései szerint igazodik, amelynek egyik instrumentuma a Jewish Agency. A Jewish Agencynek azonban Transzjordániára nem terjed ki a hatásköre. A brit kormányzó Transzjordániában, Cox ezredes, a kormány utasítására az utolsó hónapokban különböző reformokat hajtott végre. A kormány szigorú intézkedéseket tett, hogy a lakosságot a szíriai rablóbandák ellen megvédjék. Ebben a tekintetben a helyzet aránylag eléggé javult.

Vita a szenátusban a történelmi és politikai nemzetiségről

Beterjesztették a nyugdíj-törvényjavaslatot a kamarában. Vita a szenátusban a Bethlen birtoknak a kisajátítás alóli elvonása ügyében

(Bucuresti-Bukarest, március 13. Az Új Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülését délután 3 órakor nyitotta meg Orleanu elnök. Napirend előtt Bratianu Vintila pénzügyminiszter benyújtotta a nyugdíjtörvény javaslatát. Ezután Zima Tibor aradi magyar képviselő szólalt fel, aki kérte, hogy az Erdélyben érvényben lévő köz-
ségi adók ügyét is rendezzék törvényhozási úton. Bratianu Vintila pénzügyminiszter replikájában kijelentette, hogy a községi adóknak törvényhozási úton való rendezését a közigazgatási törvény fogja elrendelni.

Joan Lupas nemzetipárti képviselő jelen-
tette be ezután, hogy egyes szebenmegyei fal-
vak lakossága még most sem kapta meg a be-
váltás céljából beadott korona-összegek lej-
elentértékét. Kéri az ügy legsürgősebb ren-
dezését.

Chirculescu munkaügyi miniszter kérte ezután a kamarát, hozzon döntést az erős
valutájú váltók moratóriuma ügyében. Ghita Pop képviselő a Háromszékvármegye ellátása körüli visszaélésekre hívta fel a kamara figyelmét.

D. R. Joanitzesku nemzetipárti képviselő kérte a kamarát, tüzzön ki a jövő héten egy napot, amikor replikázni lehet a „Frigul” rész-
vénytársaság koncesszionálása körül támadt vitákra. A kamara ezután teljesíti Manolescu-
Strungának ama kérését, hogy a kamara éjjel is tartson ülést.

Zima Tibor aradi képviselő ezután erős kritikába részesítette a kereskedelmi kamará-
ról szóló törvényt, amely számba nem veszi a kisebbségek érdekeit. Ugyanezt a véleményt nyilvánította Fritz Konner szász képviselő is.

A szenátus mai ülésén elsőnek Prokopiu Grigore szenátor szólalt fel, aki Calafat város polgárainak nevében egy új vármegyének léte-
sítését kérte Calafat székhellyel.

A következő szónok Baciu Iekész volt, aki bejelentette, hogy Szolnok-Doboka-megyében gróf Bethlen Béla földbirtokai nem kerültek

kisajátítás alá, mert befolyásos erdélyi barátai Bukarestben suba alatt elintézték az ügyet.

Az interpellációra Cipoianu földmivelségi államtitkár nyomban megadta a választ. Elcs hangon kelt ki Baciu ellen, aki szerinte nemcsak, hogy valótlán adatokat sorakoztatott fel, de olyan gyanúsításokkal illette az agrár-bizottságokat, amely vádakokat a leghatározottabban vissza kell utasítsa. Chirculescu miniszter leszögezte, hogy a Bethlen-birtok kisajátítására eddig csupán azért nem kerülhetett sor, mert az agrárbizottság az erre vonatkozó aktákat csak az elmúlt év decemberében kapta kézhez.

Tony Ilescu szenátusi alelnök ezután be-
terjesztette a szenátus elé az esküdtszékek
további fentartásáról szóló törvényjavaslatot.

A javaslatához elsőnek Costachescu szenátor szólott hozzá, aki több szempontból kifogásolta a javaslatot. Tony Ilescu felvilágosította a fel-
szólalót arról, hogy a javaslat nem akar vég-
leges intézkedés lenni, a kérdést érdemlegesen a rövidesen sorra kerülő törvénykönyv-reform fogja rendezni.

A szenátusban ezután tárgyalni kezdték a közigazgatási javaslatot, amelynek előadója Disescu szenátor. Leszögezte, hogy az impérium átvétele óta ez a második javaslat, amely az egyesítés célját szolgálja. Hevesen kikelt ama kisebbségi részről tett állítás ellen, hogy a tör-
vényjavaslatnak rendőri színezete volna.

Az előadó ezután Polony szász szenátorral polemizált.

— Elismerem, — mondotta — hogy a szász nép történelmi nemzetiség, de nem vagyok hajlandó azt elismerni, hogy politikai nemzeti-
ség is. Eppen ezért tiltakozom az ellen, hogy a szászok pártjukat német pártnak nevezik.

Ferechide elnök brüszkül félbeszakítja:
— Romániában minden párt román, akár-
minek titulálja is magát.

Disescu folytatja beszédét és felhívja a szászokat, hogy mindenekelőtt küszöböljék ki a német elnevezést, amely politikumot jelent

Jackie Coogan a törvényszék előtt...

Mikor egy kis szolgálégyen sokat jár a moziba

(Cluj-Kolozsvár, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Igazat írunk, tehát nem követünk el izléstelenséget, ha Ambrus Gyurka kolozsvári kis szolgálégyen nevét az amerikai pöttöm filmstar neve mellé írjuk. Kilométerekre és mértföldre pedig messze vannak ők egymástól, még a sóhajlás is elfárad, mire innen az oceántuli Igéret földjére ér. Sorsaikat is másképen szövögették odafent az angyalok, egyik tejben-vajban fürdik, pufók kis arcoskájára félvilág hinti a láthatatlan csókokat, a másik szurtos pojáca, könnyek csurognak végig fakó arcán, ha a nagy hóban a posta felé gázol, hónalja alatt az ismert kék könyvekkel. És mégis összekerültek ők. Abban a láthatatlan birodalomban, amelynek gyönyörű zöld minden fája, amelynek ragyogó egét nem fodrozza felhő, amely végtelen és mégis elfér egy meleg szóban, egy simogató pillantásban...

Ambrus Gyurkát ma a feketetaláros bírák elé vitték a szuronyos örök. Akik nem ismerik, azoknak be kell mutatni őr. Tizenöt év körüli köpcös gyerek, dióbarna szemeiben könnyek csillognak, melyekkel talán feketekendős édesanyját siratja, akitől elszakadt, aki egyedül maradt abban a marosmenti kis faluban... Az egyik bíró olvas: Négy hónappal ezelőtt jött Kolozsvárra s kifutó szolgálának szegődött be Brüll Sámuel irodájába.

Számlákat vitt el a különböző ügyfelekhez, sokszor elküldték a postára is kisebb összeggel, hogy azokat ott feladja. Egy hónap eltelté után gazdája észrevette, hogy a pénzártvevők nyugtáján és a postakönyvben ügyetlen vakarások vannak. Utána járt a dolognak s rájött, hogy a kis szolga kéthárom lejt mindig lecsipett a reabizott összegekből. Azonnal jelentést tett s Ambrus Gyurka kifutó szolgálégyenként letartóztatták. Bűnét beismerte, de nem akarta megmondani, hogy mire költötte a pénzt. Mindig sirni kezdett, mikor ezt kérdezték tőle.

A kis legény szípig, mikor ideér a referens bíró. Az asztalon komor, fekete feszület. Az elnök mindenáron szigorú akar lenni, — de mintha remegne a hangja:

— Tudad, hogy bünt követted el? Okirathamisítást, amit szigorúan büntetnek!

A kis Ambrus Gyurka riadtan néz szerte. Lát szik rajta, hogy nem tudja, hogy mi az az okirathamisítás. De sejtí, hogy valami nagy, súlyos bűn, amiért tizenöt éves fejére kemény büntetést rónak ki. Zsebkendője után kotorászik.

— Nem tud-tam, — szípigja. Mindig csak két lejt vettem el... Csak egyszer vettem el hármat...

Rongyos cipőjén felül nagy szakadás van, azon kipiroslik lábaféjének bőre. Könnyeit törülgeti kormos zsebkendőjével, amelytől egészen maszatos lesz arca. Ugy könnyesen, maszatosan néz az elnökre. Az elnökön látszik, nem tudja, szánja-e, vagy mosolyogjon.

— Aztán mire költötte a pénzt?

A legényke lenéz a földre. Lábaféjét emelgeti. Az elnök melegebben kérdi:

— Felelj fiam. Mit csináltál a pénzzel?

— Hát... hát mozijegyet vettem vele. Az Apollóba és az Urániába. Megnéztem Jackiet (így mondja: Jacskit) és Zigottót. Ugy figurá-ház-tak. A zsebkendőbe nagyokat szípig.

Milyen kár volt, hogy a kis Ambrus Gyurka nem tudott lelkesülten deklamálni, csak könnyeit ergette bele abba a három hónapos zsebkendőbe. Hogy elmondta volna a bírónak az ő csodálatos felfedezéseit Kolozsvár városában: a ló nélkül szaladgáló autóbuszokat, amelyenkről még öreg emberek sem tudtak abban a Marosmenti falucskában, a felhőkig érő házakat, a cifra népet s végül azokat a nagy plakátokat, melyeken a tigris szájában asszonyok vergődnek és emberek ugrálnak át egyik toronytetőről a másikra. A mozirol kellett volna hogy beszéljen a kis Ambrus Gyurka, amelynek nagy rohanása magához láncolta az ő kis életét is, rabjává tette és ismeretlen igazságokat tiltetett el felfényesedő szemeiben. Jackie Cooganról kellett volna hogy beszéljen, ki olyan bájosan topog és úgy fintorítja arcát, hogy az ember majd lefordul a zártszék kemény üléséről, néha meg olyan árva és elhagyott, hogy az ember orcáján könny szalad le, Zigottoról, aki alatt mindig szétmennek az autók, aki orrával szemöldökét szagolja és úgy kacag az emberre, mintha gyermekkorú jópajtása volna. Charlieról, akire még nem szabtak jó nadrágot, az Egyesült Államokban és ismét arról a csöpp kis Jackie-ről, aki az embert elkiséri a kemény fekvőhelyig, hogy puha kacsóival a homlokról elriassa a gondokat.

... És Mintha a kis Jackie ott állott volna

Ambrus Gyurka mellett. Ott a kolozsvári törvényszék asztala előtt. Hiszen filmen játszott ő már ilyesmit. Ambrus Gyurka maszatos kezével megmogsimogatta láthatatlan kis bubiféjét. Jackienak ott kellett lennie, hiszen a paragrafusok előírják, hogy az is büntetendő, aki bűnre csábit. Valamely sarokban talán ott grimáskodott Zigotto is, de őszinte, civil grimászokkal. Charlienek is itt kellett lennie és el kell képzelni az ő arcát, amint meghatottan ránéz a kis Ambrus Gyurkára...

Az elnök nem folytatta sokáig a vallatást. Ambrus Gyurka bűne tisztázva volt. Elismerte, hogy okiratot hamisított. A moziival pedig nem sokat

A tizenhetezer éves brazíliai ősnép semita eredetű

Világtitok megoldására vállalkozott Fawcett ezredes. A rejtelmes Atlantis népe lakik Brazília őserdői között. A délamerikai ősnépek nyelve teljesen megegyezik a héber nyelvvel

(Budapest, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több cikkben beszámoltunk már arról az óriási jelentőségű tudományos expedícióról, amelyet Fawcett ezredes vezet Brazília dzsungeljeiben, hogy felkutatassa a tizenhetezer éves ősvárost, amelyben még ma is, sok évezred után, emberi élet van és az őslakók megőrizték a történelemelőtti idők kulturáját, szokásait, művészetét és nyelvét. Még alig indult el a vakmerő kutató a halálos veszedelmeket rejtegető utra, már is felmerülnek a tudományos kutatás különböző ágán olyan adatok, amik méretében és jelentőségében még az eddigienél is szédítőbb lehetőségeket ígérnek Fawcett ezredes munkájának. Több világhírű tudós véleménye szerint a dzsungel mélyén a kilencezerhatszáz évvel ezelőtt elsüllyedt Atlantis népének iradékaire kell rátalálnia az ezredesnek. Már Sir John Scott Keltie korábban ismertetett nyilatkozatában is céloz rá, hogy az ezredes expedíciója fényt fog vetni Atlantis igen homályos történetére. A híres angol geográfus az expedícióval kapcsolatban ezt mondotta:

— Ha Fawcett ezredes kutatómunkájával kapcsolatban a feltevések tágas területére bocsátkozunk, végül eljutunk Atlantis elsüllyedt világához, amelynek már millió évvel ezelőtt is — így állítja sok tudós — magas kulturája volt, ismerte a villamosság törvényeit, a gőz erejét, sőt repülni is tudott.

Atlantisról a legtöbb adatot a kiváló német tudós, Schliemann Henrik gyűjtötte össze. Schliemannt a véletlen vezette el Atlantishez.

Kronos, Atlantis királya

Schliemann volt, aki kiásta Tróját. Hét különböző várost talált egymás alatt, közülök az utolsó, a hetedik volt Homeros Trójája. A romok alatt egyebek között teljesen ép állapotban egy bagolyfejű vázát talált, amelynek az volt az érdekessége, hogy feltűnően hasonlított más, Peruban kiásott vázákhoz. De felfedezett rajta még valamit, ami egyszerre gondolkodóba ejtette a tudományos világot: a váza alján, fémablátskán föníciai írásjelekkel ez a mondat volt olvasható:

Kronostól, Atlantis királyától.

Ez a váza volt az első tárgyi bizonyíték rá, hogy a Plató krónikájában leirt csodás világnak csakugyan lennie kellett és Atlantis története nem legenda, mint a hogyan azt sokáig hitték. Schliemann ezután abbahagyta görögországi kutatásait és minden energiáját ennek a misztériumnak a felderítésére fordította. Utolsó éveiben állítólag az értékes bizonyítékok egész tömege felett rendelkezett már, de hirtelen halálával magával vitte a sirba felfedezéseit. Ő is, mint utána sokan mások, azt vallotta, hogy a mai Atlanti Óceán nagy területén valaha kontinens volt, amely a szigeteken keresztül összekapcsolta az európai és ázsiai területeket Amerikával. Ez tehát azt jelenti, hogy sok ezer évvel ezelőtt már tudott az emberiség Amerika létezéséről és Atlantis pusztulása után, amelyet egyéb óriási katasztrófák is kísérték, tűnt el a népek emlékezetében Amerika.

Plató krónikája és a valóság

Plató krónikájában megemlékezik Atlantisról és annak csodálatos civilizációjáról. A Dialógusokban írja meg, hogy úkapjáról, Drepidáról egy töredékes kézirat maradt rá, amelynek Solon, Drepidás barátja a szerzője. Solon 600 évvel K. e. az egyiptomi saisi templom bölcséitől hallott először Atlantisról. A saisi templom bölcsői 9000 évvel vitték vissza a történelemből, olyan messzi időbe, amikor egy óriási hatalom uralkodott a földön, amely azonban hirtelen egy éjszaka elmerült a tenger habjaiban.

— Ez a hatalom — írja Plató — az Atlanti

törődik a törvényszék, mert nem szabad törődnie. Talán akkor nem is volt mozi, mikor megírták azt a vastag törvénykönyvet.

Öt perc múlva kihirdették az ítéletet. Ambrus György okirathamisító szolgálgyereket nyolchónapi börtönre ítélte a törvényszék. De az elnök hozzáteszi:

— Aztán fiam, ha jól viseled magad...

Ambrus Gyurka már nem hallja ezeket a szavakat, fakó arccal néz maga elé. Mellőle lassan el-suhannak a hűséges társak. Csendesesen lehajítja fejét s a szuronyos őr előtt szomorúan kibandukol a terebről...

Oceán felől jött, mert akkor még az Oceán hajózható volt. A szorosok előtt, amelyet mi Hercules oszlopainak nevezünk, egy sziget terült el, mely nagyobb volt, mint Libia és Ázsia együttvéve, utként szolgált más szigetekhez, ahonnan el lehetett jutni a tulsó kontinensre (Amerika), amelyet körülvevett az igazi Oceán. Ez a nagy sziget volt az Atlantis, egy nagy és csodálatos birodalom, mely hatalmas alatt tartotta Libia egyes részeit Hercules oszlopain túl egész Egyiptomig és Tyrhenáig. Ez a birodalom harcban állott Egyiptommal és a hős hel-lénekkkel. De ebben az időben iszonyú földrengések és árvizek keletkeztek és egy éjjel a tenger alá merült az egész birodalom.

Az európai jégkorszak és az Atlantis

Ennyit ír meg Plató ama idők nagy geológiai katasztrófájáról és Atlantis tragédiájáról. Az amerikai Dolphin, a német Gazelle és az angol Hydza, Porcupine s Challenger hajókról sok ezer évvel később mély tengeri kutatásokat végeztek az Atlanti-óceánban s ezek a kutatások mindenben megerősítették Plató feljegyzéseit. A kutatások során megállapították, hogy a nagy oceáni mélységek szélén 9000 láb magasságban ezer mérföld hosszú tengeralatti fensik terül el, amelyből a víz fölé emelkedik az Azori-szigetek, a Szent Pál sziklák, a Fel-támadás-szigete és a Tristan d'Acunha-sziget. A vizalatti fensikot hegyek és völgyek borítják és mérföldnyi területekkel vulkanikus omladékok (a katasztrófa emlékei) lepnek be. Ez a felfedezés magyarázza meg, hogy miért nem volt hajózható az Atlanti-óceán Plató idejében és miért volt az igazi oceán az, amelyik Amerikát vette körül.

A mély tengeri kutatások bizonyítják tehát, hogy Délamerika és Európa között (ebben az irányban húzódik a tengeralatti fensik) valamikor kontinens (Plató Atlantis) terült el. Ez a kontinens egykor összefüggő területet alkotott Délamerikával, elzárta tehát a trópusos tengeráramlást Európától: erre az időre esik Európa jégkorszaka. Mielőtt Atlantis elszakadt Amerikától és a kapcsoló földrészek elsüllyedtek, a trópusi vizeknek ut nyíltot észak felé, megindult a Golf-áramlat, körülfolyta Atlantist és véget vetett az európai jégkorszaknak. A Golf-áramlat azóta is kőralaku pályát ír le utján.

Milyen nyelven beszéltek az inka hódítók

Plató följegyzéseit tehát igazolják az újabb tudományos kutatások. Atlantis, ez a csodálatos világ, amely sok ezer évvel az európai kultúra fellépte előtt a tudomány, művészet és műveltség magas fokán állott, Európa, Ázsia és Amerika között terült el, összekapcsolta a kontinenseket és tengeri utazói bejárták ezeket a földeket. Atlantis éppen annyira ismerté Hallasi és Eufrát medencéjét, amint a mai Perut és Braziliát. Föltételezhető, sőt egészen bizonyos, hogy a katasztrófa idejében az egészen közeli és keskeny tengerszorossal elválasztott Délamerikába menekült a hajók népe és az is valószínű, hogy az atlantisiak Délamerika egyes területein telepeket létesítettek. Atlantis katasztrófája után évezredekre elszakadt Amerika az ázsiai népektől, feledésnek ment ez a hatalmas föld és az otrekedt atlantisiak a maguk külön életét élték, újabb katasztrófák pedig leszorították birodalmukat a dzsungel és áthághatatlan hegyek közé, míg körülöttük új élet keletkezett és megérkeztek a nyugati hódítók is. Sőt az sem lehetetlen, hogy nem is Atlantisról indult az emberi faj hódító útjára, hanem a bolíziai, perui fensikről, Braziliából és onnan jutott el Atlantisra.

A kutatás munkájában segítőtárs az összehasonlító nyelvészet. Rudolf Falb dr., a híres

osztrák megállap (az inka igen nagy mita nye bal. A az ősszel kök közö pitásnak riai szem totta és gar mexi Közé chiapané a hagyori ország o hogy ez kai nép söt az se át, mive kulturáva Melger m len adato hasonlato között. V annyi eze teljesen e Ime néhá

Magyar Leány Fiu Apa Király Több Adni

Már pe jesen el v rától, 9600 siakkal ér gasabb kü át, a köve beszéltek, tudományo dönti Fawo város felk mindeneset deriti Atlan a világ leg Bele fog sz mányába is

Az erdő

(Cluj-Kolozsvár, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) április hó v égisse alatt az érdeklődő kesztésébe, Kelet akciójá totta valóra. uja közeljük I. Teljes szes hajó- és ségek, kirán jes ellátás 35.000 (harm venőtezer) lej.

II. Akik társas ellátást formán, hogy

Haj I. osztály II. " III. " Meg kell utazási viszony

parát mert a kirán törekvése oda lehetővé teye A fenti ár mellett é tenz Aki résztse korán jelentse akár személye A jelentkezőss tizezer lejt, kell, hogy bankházánál rándulás" ci kezés csak enn véve. A tovább kirándulást ren vevőket értesít

szabad törödni. Kor megirták azt itéletet. Ambrus eket nyolchónapi az elnök hozzá- magad... ja ezeket a sza- Mellőle lassan el- esen lehajtja fejét kibandukol a te-

eredetű

lakik Brazília r nyelvvel még az Océán tt, amelyet mi egy sziget te Libia és Azsia s szigetekhez, só kontinensre igazi Océán. is, egy nagy és lma alatt tar- es oszlopain tul. Ez a birodal és a hős hel- zonyu földren- s egy éjjel a alom.

és az Atlantis

nagy geológiai gédiájáról. Az lle és az angol hajókról sok i kutatásokat ezek a kutató- Plató feljegy- pitották, hogy én 9000 láb u tengeralatti sziklák, a Fel- unha-sziget. A rek borítják és us omladékok be. Ez a fel- iért nem volt idejében és melyik Ameri-

nyitják tehát, ott (ebben az fensik) vala- terült el. Ez a letet alkotott pikus tenger- esik Európa akadt Ameri- elstüledtek, a k felé, meg- Atlantiszt és nak. A Golf- t ir le útján.

inká hódítók

ják az újabb z a csudála- európai kul- művészet és urópa, Azsia ekapcsolta a bejárták eze- nyári ismerte nt a mai Pe- egészen bi- n az egészen elválasztott épe és az is Amerika egyes Atlantis ka- adt Amerika ment ez a tisiak a ma- sztrófák pe- zsungelek és örülöttük új nyugati hó- gy nem is dító útjára, Braziliából s az össze- dr., a híres

osztrák tudós már negyven évvel ezelőtt arra a megállapításra jutott, hogy a délamerikai quichua (az inká hódítók nyelve) és az aimara nyelv igen nagy rokonságot mutat az árja és sémita nyelvekkel, különösen a héberrel és az arabal. A quichua és aimara nyelvek megadják az összekötő láncszemet az árja és semita gyökök között. Már ennek a tudományos megállapításnak is óriási jelentősége van kulturhistóriai szempontból, ezt a felfedezést alátámasztotta és nagy lépéssel vitte előre Senor Melgar mexikói nyelvész kutatása.

Középamerikának egyik legősibb népfaja a chiapanec, a máják egyik ága, amelynek tagjai a hagyományok szerint Kelet felől jöttek és az ország első telepesei voltak. Feltételezhető, hogy ez a megállapíthatóan legősibb délamerikai nép érintkezést tartott Atlantis lakóival, sőt az sem lehetetlen, hogy szavait tőle vette át, mivel az atlantisiak feltétlenül nagyobb kulturával rendelkeztek, mint ez a nép. Senor Melgar mexikói nyelvész pedig megdöbbentően adatokkal bizonyítja, hogy megdöbbentő hasonlatosság van a chiapanec és a héber nyelv között. Vannak szavaik, amelyek még most is, annyi ezer év után teljesen, vagy majdnem teljesen egyeznek a megfelelő héber szavakkal. Íme néhány példa:

Magyar	Chiapanec	Héber
Leány	Been	Ben
Fiu	Batz	Bath
Apa	Abagh	Abba
Király	Molo	Mal Oc
Több	Chic	Chi
Adni	Votan	Votan

Már pedig a chiapanec nép 9600 évig teljesen el volt zárva az ázsiai és európai kultúrától, 9600 évvel ezelőtt is kizárólag az atlantisiakkal érintkezhetek. Mivel szavaikat a magasabb kultúrájú atlantisiaktól vehették csak át, a következtetés: az atlantisiak is héberül beszéltek, tehát semiták voltak. Hogy ez a tudományos megállapítás helytálló-e, majd eldönti Fawcett ezredes, aki a tizenhét éves város felkutatására indult. Az expedíciónak mindenesetre újabb nagy jelentőséget ad: felderíti Atlantis legendáját és megállapítja, hogy a világ legrégebbi népe milyen nyelvet beszélt. Bele fog szólni tehát a fajok és nyelvek tudományába is.

Az erdélyi Palesztina-kirándulás

(Cluj-Kolozsvár, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától) Mióta az Uj Kelet hírül adta, hogy április hó végén az erdélyrészi Palesztina-hivatal egésze alatt társaskirándulást rendez Palesztinába, az érdeklődők özönétől érkezik naponta levél a szerkesztésébe, dokumentálásul annak, hogy az Uj Kelet akciója az erdélyi zsidóság régi vágyát váltotta valóra. A számos érdeklődő levélre válaszképpen újra közöljük a kirándulás költségeit:

- I. Teljes ellátás hajón és Palesztinában, az összes hajó- és vasutjegyek, szálloda és ellátási költségek, kirándulások Palesztinában, egyszóval teljes ellátás Constanzától Constanzáig: II. osztály 35.000 (harmincötezer) lej, I. osztály 55.000 (ötvenötezer) lej.
 - II. Aki nem akarnak résztvenni a palesztinai társas ellátásban, résztvehetnek a kiránduláson olyformán, hogy csak a hajójegyet fizetik.
- Hajójegy ára oda és vissza:
- I. osztály (teljes ellátással a hajón) 20.000 lej.
 - II. " " " " " 14.000 "
 - III. " " " " " 5.000 lej.
- Meg kell jegyeznünk, hogy felezek az árak a mai utazási viszonyokhoz képest

páratlanul olcsónak mondhatók, mert a kirándulást rendező társaságnak legfőbb törekvése odairányult, hogy mindenki számára lehetővé tegye Palesztina megtekintését.

A fenti árak a font sterling mai árfolyama mellett é tendők.

Aki részt akar venni a kiránduláson, idejekorán jelentse be ezen szándékát, akár levélel, akár személyesen az Uj Kelet szerkesztőségénél. A jelentkezéssel egyidejűleg elsőosztályu utasok tizezer lejt, másodosztályu utasok ötezer lejt kell, hogy lefizessenek a Marmorosch Blank bankházánál nyitott „Uj Kelet Palesztina kirándulás” című folyószámlára, mert a jelentkezés csak ennek megtörténte után lesz figyelembe véve. A további részletek befizetése tekintetében a kirándulást rendező társaság később fogja a résztvevőket értesíteni.

Jelentkezett Klein Imre fogolytársa

A megkínzott román foglyok együttesen kéri a bünvádi eljárás megindítását. Székely-Szász Béla csak azt cáfolja, amit az Uj Kelet nem állít

(Cluj-Kolozsvár, március 13. Az Uj Kelet munkatársától.) A ma esti órákban Székely Szász Béla ügyében újabb tanu jelentkezett, aki borzalmas szenvedéseinek emlékével már hosszú idő óta kutat Székely Béla után, a mig most végre sikerült Szász Béla a „Brassói Lapok” marosvásárhelyi szerkesztőjének személyében rátalálnia. Az új tanu Erea Grapini mérnök, akinek esete annak idején az egész ország közvéleményét foglalkoztatta.

Grapini a budapesti román követség titkára volt, előbb pedig Svájcban teljesített diplomáciai szolgálatot. Budapest román megszállása után Grapini visszatért Erdélybe, majd hivatalos megbízatásból Bécsbe akart utazni, de utközben Budapesten

Székely-Szász Béla mint román kémletartóztatta.

Grapini hosszú ideig volt Székely-Szász Béláék foglya, s vele együtt volt a fogságban a szerencsétlen sorsu Klein Imre is. Grapinit a fogságban Szász Béla borzalmasan megkínozta, úgy hogy csak diplomáciai intervenció után, sulyosan meggyötörve, szabadult ki.

Grapini mérnök, aki vidékről, telefonon jelentkezett, közölte azt is, hogy azonnal érintkezésbe lép a G. osztály volt erdélyi foglyival, s

kollektíve teszik meg a bünvádi feljelentést Székely-Szász Béla ellen.

Székely-Szász Béla leleplezése országos felűnést keltett s ma már a bukaresti lapok is hasábkon foglalkoznak az ügygel. A bukaresti lapok beállítása a sajtó tisztasága és a politikai harmónia szempontjából

tiltakozik az ellen, hogy kisebbségi lap szerkesztői sorában G. osztálybeli fehér terrorista és hivatalos kém szerepelhessen.

Ennek a felfogásnak jegyében az Erdélyi

Kisebbségi Ujságíró Szervezet is sürgős vizsgálatot indított s adatainkat most vizsgálja meg.

A „Brassói Lapok” mai számában Székely-Szász Béla nyilatkozik. A nyilatkozat szerkesztőségi kommentárja az ügyet mellékvágányra igyekszik terelni, s a leleplezésünkbe olyan motívumot magyaráz, mely valóban kapcsolatba nem hozható — egy G. osztálybeli detektív és spicli személyével. Természetesen távol áll tőlünk, hogy mi is erre az utra térjünk.

Székely Szász Béla nyilatkozata különben

csak újabb megerősítése állításainak.

Nyilatkozatában ugyanis azt igyekszik bebizonyítani, hogy ő

sem Szász Gyulával, sem dr. Sipos Kamillóval, sem Dánszky főhadnaggyal nem azonos.

Ez igaz. Ezt mi nem is állítottuk. Mi csak azt állítottuk, hogy Szász Béla G. osztálybeli helyettes detektívönökkel azonos. Ezt Székely Szász Béla sem tagadja. Már pedig azonosság-nak ez épen elég. Különben Székely Szász Béla Szász Gyula szerepéről kitünően van informálva. Tudja róla azt is, hogy Dumitrescu román ezredesnek volt a sofförje, s „az ő valamása juttatta bíróság elé”. Ez igaz lehet, de az akasztófára mégis Székely-Szász Béla juttatta, aki mint G. osztálybeli detektív gyűjtötte össze a — hamis — adatokat, s tett — hazug — jelentést, melynek alapján halálra ítélték és kivégezték a szerencsétlent.

Székely-Szász Béla tagadja azt is — P. L. vallomásaival ellentétben, — hogy vörös terrorista lett volna, s ennek bizonyítéka szerinte a belügyminiszeri igazoló bizottság végzése. Ez az igazolás természetesen a G. osztály fehérterroristájának hivatalból kijárt, s így valamennyi állításunk megdöntetlenül várja, hogy a bíróság előtt is igazolhassa Székely-Szász Béla kiletét.

Mától kezdve nem lehet kényszeregyezségi eljárást kérni

Újabb hátrányos rendelkezés az erdélyi gazdasági élet ellen Megjelent a rendelet a hivatalos lapban

(Cluj-Kolozsvár, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet bukaresti tudósítójának távirata nyomán közölte már a minisztertanács határozatát, amellyel hatályon kívül helyezték a csődönkivüli kényszeregyezségi eljárásról szóló rendelkezéseket. Értesítésünk általános megdöbbenést keltett, mert hiszen első megítélésben is kétségtelen, hogy ennek az intézkedésnek katasztrófális következményei lesznek Erdély és Bánság kereskedőtársadalmára nézve.

A csődönkivüli kényszeregyezségi rendszere ma már a modern kereskedelmi életnek elengedhetetlen feltétele s természetes levezetője a gazdasági válságoknak. Nálunk a világháboru folyamán, 1916-ban szabályozták a csődönkivüli kényszeregyezségi eljárást és pedig az 1916. évi V. tc. alapján, amely a minisztertanácsnak felhatalmazást ad az eljárás módosítására, sőt teljes beszüntetésére is. A román minisztertanács határozatát még a háboruból származó felhatalmazás alapján hozta meg s bár így teljesen törvénytörő, — mégis a legsúlyosabb támadás az erdélyi és bánsági kereskedelem ellen, amely ezzel a rendelkezésével a regáti kereskedelemmel szemben hátrányos helyzetbe került.

A minisztertanácsi határozat a „Monitorul Oficial” március 11-iki dátumu 56. számában jelent meg s ezzel életbe is lépett. A minisztertanácsi határozatról ma a kolozsvári törvényszék a következő távirati értesítést kapta:

No. 8265. A kolozsvári törvényszék elnökének. A „Monitorul Oficial” március 11-iki 56. száma a minisztertanács határozatát közli, amely hatályon kívül helyezi a csődönkivüli kényszer-

egyezségre vonatkozó most érvényben levő eljárást. Ennek alapján csak azok a kényszeregyezségi kérvények intézendők el, melyeket még a rendelet érvénybelépése előtt nyújtottak be. Kérjük azonnali intézkedését, hogy a mai naptól kezdve egyetlen csődönkivüli kényszeregyezségi új kérvényt ne fogadjon el a törvényszék. Az igazságügyminiszer helyett Jonescu s. k.

Ezek szerint tehát a törvényszékek a mai naptól kezdve újabb beadványt a csődönkivüli kényszeregyezségi ügyekben nem fogadnak el s csak a már beadott kérvények felett döntenek.

Ennek a rendelkezésnek következményei — amint előre is megállapíthatók — igen súlyosak. A csődönkivüli kényszeregyezségi hatályon kívül helyezése ugyanis azt jelenti, hogy most már, ha valamelyik kereskedő fizetési zavarokba jut s valamennyi hitelezővel megegyezni nem tud, úgy kénytelen csődöt kérni maga ellen. Így tehát egy-két hitelező makacssága csődbe kergetheti a megszorult kereskedőt, míg a korábbi csődönkivüli kényszeregyezségi esetén elegendő volt, ha a hitelezők kétharmadával megegyezett.

A csődönkivüli kényszeregyezségi eljárást valamennyi ország bevezette eddig. Kétségtelen, hogy a nálunk érvényben lévő eljárásnak számos hiteza volt s bizony igen sok panaszra adott okot a hitelezők részéről. Főképpen ez lehetett a pszichológiai oka a minisztertanács intézkedésének, bár kétségtelen, hogy a helyzetet a csődönkivüli kényszeregyezségi eljárás eltörlése helyett annak módosításával kellett volna segíteni.

De volt egy másik, valószínűleg döntő oka ennek az intézkedésnek. És pedig az, hogy a regáti közvélemény nem ismeri a csődönkivüli kényszeregyezségi eljárást és így a már eddig oly gyakran megmutatkozott mentalitás szerint legegyszerűbbnek látszott az itt érvényben lévő eljárást — eltörlölni. Ezzel az intézkedéssel azonban az erdélyi gazdasági élet súlyos hátrányba jutott a regátival szemben. Ugyan most már sem Erdélyben, sem a regátban

Harold Lloyd „Ó”
egy világnév.
Ég és föld között
egy csoda szenzáció.

nem ismerik a csődönkívüli eljárást, de ezzel szemben a regátbeli csőd törvény olyan intézkedéseket tartalmaz, mely azt némileg pótolni tudja.

A regátban érvényben lévő törvény ugyanis felhatalmazza a bíróságot, hogy a hitelezők akarátán kívül is, indokolt esetben a csőd megnyitása előtt *moratóriumot adjon* az adósnak. Így tehát kényszerregezési eljárás mellőzésével a bíróság a maga hatáskörén belül adhat haladékot a fizetés teljesítésére. Ez az intézkedés az Erdélyben ma is érvényben lévő csőd törvényből hiányzik.

Igy tehát az erdélyi kereskedelem amúgy is katasztrófális válsága még súlyosabb lett, mert ez a rendelkezés teljesen kiszolgáltatja az adóst a hitelezőnek, aki igyekezni fog érdekeinek külön érvényesítésével az adós ellen eljárni. Ez viszont arra kényszeríti az adóst, — hacsak nem akar büntügyi eljárást maga ellen — hogy megkérje a csődöt. Előreláthatólag tehát a csődönkívüli kényszerregezési eljárás megszüntetése a csődök egész sorát fogja megnyitni.

Tálsiz kotn a vízben

(Cluj-Kolozsvár, március 13. Vásáros szereskerék és falusi népség sűrűje zsi bong a Malomárrok-partján. A napon lányok és legények cicáznak. Uriasszonyok járnak szekérről-szekérré alkudozva, mustrálva és kétségbeesetten sopánkodva a drágaságon és a parasztok szemérmelenségén: hogy nem röstelnek ezért a semmisségért ilyen nagy pénzt elkérni.

A tarka sokaságban feltűnik egy ember. Magas és sovány. Selyemkaftánja, bársony kalapja csillog a fényben. Hosszu pájesze összefolyik a szakállával. Siet, nem néz semerre. Alkalmasint sürgős dolga lehet, vagy csak azért siet, mert kellemetlen neki a tömeg és a lárna. Mert amerre elmegy, megnézik, utána fordulnak, egyegy megjegyzés hangzik, kis alattomos kacagás kíséretében. Lehet, hogy ezért siet. Most ki kell kerülni egy csoportosulást, elkerül egész a víz partjára.

Mellette állok, nézem az elgondolkozott arcát. Most hirtelen a vízre néz és a szeme kútatón megvillan. A homloka ráncba szalad és egy halk, meglepett, ijedt kiáltás lökődik ki a száján. Követem a pillantását. A víz piszkosan fodrozódik, siet, kis örvények forognak rajta. És a közepén uszik valami fehér kendőféle. Kicsit iszapos, de tisztán látni, hogy kék fehér csikok tarkállanak rajta. Különös ruhadarab. A víz gyüri, forgatja, alámártja és megint szétteríti. És itt-ott felbukkan rajta egy-egy hosszuszallu rojt.

Tálsiz kotn.

A zsidó néhány siető lépést tesz vízmentébe, majd visszafordul és megint lefut pár lépést. A szeme szinte kétségbeesve ugrál körül, mint egy tyuk, akinek kis kacsái a vízre mentek.

Utána megyek.

Méri a távolságot az uszó tálsiz kotn és a part között. Bele-bele nyul botjával a vízbe, a homlokán verejték fénylik. És siet, lihegve, bukdácsolva. Bosszankodva, kétségbeesve dohog, már jó utat megtettünk és a tálsiz kotn még inkább távolodik a parttól, semhogy bottávolságra kerüljön. Az emberem messze kihajlik a víz fölé, alig bir egyensúlyt tartani, — nem éri el. Most gyorsan neki iramodik. Jó harminc méterrel elébe kerül és egy kis hid fölött elszántam belegázol a vízbe. Fogja a hid gerendáját és méri a távolságot. Előtte áll. A víz hideg és piszkos hullámai neki fekszenek lábainak. Kaftánja szegélyét huzza a víz fodra. A parton már csoportosulnak a kíváncsiak. A tálsiz kotn pedig lassan uszik feléje. Forog, fodrozódik, föl és alá merül. A zsidó arcán feszült várakozás, Istenem, csak megkaphassam, csak el ne szalasszam. A partról gunyosan biztatják. De nem hallja sem a hahotát, sem a biztatásokat, nem látja az embercsoportot. Diadalmas mosoly fénylik el az arcán és kiragadja a piszkos vízből az ázott, idegen tálsiz kotnt.

Fáradtan, ázottan és dideregve mászik ki. Néhány csibész röhögve megéljenzi. Nem néz semerre, csak kifacsarja, csapzott zsákmányát zsebre teszi és sietve, összetapadó kaftánnal tovább megy. (g.)

Coolidge harcba szállt az amerikai szenátussal

Washington, március 13. A Reuter-ügynökség jelentése szerint Coolidge elnök felvette a szenátus által dobott keztyüt azért, hogy a minap leszavazott Varronit, jelöltjét a főállamügyészségre, újból a szenátus elé terjesztette.

Teljesen tisztázták a Leirer-gyilkosság rejtélyét

Ujabb tanu jelentkezett vallomástételre a rendőrségen. Egy spirítiszta-médiumnak állítólag megjelent Leirer Amália szelleme

(Budapest, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tegnapi szenzációs fordulat után a rendőrség a Leirer-gyilkosság ügyében az új adatok alapján tovább folytatja a nyomozást. A rendőrség megállapította, hogy az egyik tettes: Bolla, mint villanyyszerelő többször járt Leirer Amália lakásán. Ezért következtet arra a rendőrség, hogy a gyilkosság értelmi szerzője tulajdonképpen Bolla, míg Rakovszky-Pötör Gyula csak segédkezett a gyilkosság végrehajtásában.

Sagulyi mai kihallgatása alkalmával elmondta, hogy Pötörrel a balasagyarmati fogházban ismerkedett meg, ahol együtt voltak bezárva. Sagulyi kihallgatása arra vonatkozólag még mindig tart, hogy hova rejtették el a megtalált ékszereket. Sagulyi tagadja, hogy a gyilkosságban részt vett volna. A rendőrség feltevése szerint azonban Sagulyi feltétlenül tudott a gyilkosságról, sőt részt is vett benne. Lehetséges, hogy Leirer Amáliát Pötör segítségével ő gyilkolta meg, aki ismerte a lányt és feljárt hozzá. A rendőrség szerint, ha Pötör a tettes, úgy Bolla feltétlenül bünség.

Pötör barátnőjét ma behozták a rendőrségre, mert azt hiszik, hogy az elrabolt fehérneműekből egyes darabok uála lehetnek.

A rendőrség meggyőződése szerint Bolla Pötör Gyulával szövetkezve, előre megfontolt szándékkal gyilkolta meg Leirer Amáliát. A rendőrség igyekszik beismerésre bírni Bollát, hogy ezáltal a büntényre teljes világosság derüljön. Érdekes megemlíteni az egész bűntényvel kapcsolatban, hogy a gyilkosság utáni napokban Schenk Imréné spirítiszta médiumnak — állítólag — megjelent Leirer Amália szel-

leme és tudatta vele, hogy gyilkosát Gyulának hívják, monoklit visel s jelenleg Pozsonyban tartózkodik. Pötör neve tényleg Gyula, tényleg monoklit visel, sőt, miután Csehszlovákia felé szökött, az sem lehetetlen, hogy abban az időben Pozsonyban tartózkodott.

Ma délelőtt a rendőrségen új tanu jelentkezett vallomástételre. A tanu Hübisch Józsefnek hívják, aki elmondta, hogy március 7-én találkozott volt iskolatársával, Helig Józseffel, aki elmondta, hogy nem Leirer a gyilkos, hanem Bolla és Pötör. Azután elmondta, hogy Saguly csak a rablásban segédkezett és hogy a gyilkosság után a rablott holmikat Saguly lakására vitték, majd onnan a ligetbe, ahol elásták. Február 13-án a holmikat újra kiásták és Saguly lakásán elosztották. Az ezüstöket egy budai lakatosnál beolvastották és a római fürdőnél zsinagra kötve, a Dunába bocsátották le.

Helig József még azt is elmondta, hogy december 17-én Saguly lakásán volt, ahol afelett tanakodtak, hogy miként lehetne pénzt szerezni. Ekkor nyitott be Pötör és kérte Saguly ólmosbotját. Pötör valószínűleg ezzel követte el a gyilkosságot.

Hübisch ezt a beszélgetést március kilencedikén, hétfőn bejelentette a főkapitányságon, ahol azt mondták, hogy ha Heliget meglátja valahol, adja át a rendőrségnek. Kedden egy törvényszéki tárgyaláson telefonáltam is a detektívekért — mondotta Hübisch — akik Heliget letartóztatták. Hübisch kijelentette, hogy feltétlenül követeli a Leirer Lőrinc által kitűzött huszmillió korona jutalmat, mert ő vezette nyomra a rendőrséget.

A vasut-autonómia törvényjavaslata nem jelent koncessziót

(Bucuresti Bukarest, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tancred Constantinescu iparügyi miniszter ma nyilatkozott a sajtó képviselői előtt a készülő vasutautonómiairól szóló törvényjavaslatról. A miniszter mindenekelőtt kijelentette, hogy az új törvény lényegesen le fogja csökkenteni az üzletvezetőségek számát. A miniszter ezután kifejtette, hogy az új törvény nem jelent sem koncessziót, sem érdekközösséget senkivel sem, a kommercializálás mindössze annyit jelent, hogy a vasut a szükséges kölcsönt kötvénykibocsátások útján fogja felvenni, amely kölcsönt a vasut jövedelmei fogják garantálni.

Bettauer merénylőjének vallomása

Otto Rothstock ifjúsága

(Bécs, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák főváros most is a Bettauer Hugó ellen elkövetett revolveres merénylet hátsza alatt áll. A merénylő még mindig azt állítja, hogy az erkölcs szent nevében követte el tettét és nem akarta, hogy a vele egykori ifjúságot Bettauer irásai megméltelyezzék. Semiféle megbánást nem tanusit. A revolverről azt állítja, hogy nem erre az alkalomra vásárolta, hanem már egy éve birtokában van.

Multjáról Ottó Rothstock annyit jelentett ki, hogy 1904-ben született Cenkauban, Csehszlovákiában. Tízéves koráig nem is tudott németül. 1914-ben jöttek Bécsbe. Apja vasuti szerelő. Fiatalságát Csehszlovákiában töltötte, majd szüleivel Bécsbe jött és itt a fogtechnikusi mesterséget tanulta. Előbb a Habsburger-gassében volt alkalmazva egy fogtechnikusnál, később egy másikhoz került a Wiedner Hauptstrassen.

Elmondta, hogy néhány hónappal ezelőtt több elvbarátjával olyan egyesületet alakított, amelynek programjában a német kultúra megmentése és a német ifjúság lelkiének megóvása volt a programja. Hugó Bettauert a romlás kuftejének tartotta és ez a meggyőződése adta kezébe a fegyvert. Tudja, hogy a kormány ilyenekkel szemben tehetetlen, azért kellett neki jönnie és törvényenkívüli eszközökkel elintéznie az író.

Kihallgatásakor elmondta, hogy már iskolás éveiben sokat foglalkozott politikai problémákkal. Volt nagynémet, keresztényszocialista, szociáldemokrata, kampókereszt és kommunista. Körülbelül hat heti időközökben változtatta politikai meggyőződését. Minden pártnak

szerinte az volt a hibája, hogy nem eléggé rá dikális.

Dr. Rudolf Eisler fogorvos, akinél a gyilkos fiatalember alkalmazásban volt, ezeket mondotta róla:

— Rendkívül tehetséges fiu, munkájában lelkiismeretes és józan volt Otto Rothstock. Józanágát csak akkor veszítette el, amikor politikáról volt szó. A műteremben valóságos politikai szónoklatokat tartott és egy napon kampókeresztrel a gomblyukában jelent meg. Figyelmeztettem, hogy vannak pácienseim, akiket megbotránkoztat ez a jelvény és kértem, hogy tegye le. Néhány hét múlva már a szovjetszavilag volt a gomblyukában. Több ízben figyelmeztettem, hogy ne politizáljon és adtam neki egy Haekkel-könyvet. Ezt érdeklődéssel olvasta és amikor főnökének referált róla, kijelentette, hogy ezt a társadalmat meg kell minden körülmények között változtatni. A fiu semmilyen hajlandóságot nem tapasztaltam a női nem iránt.

A rendőrség azt hiszi, hogy Otto Rothstock beteges hajlamu volt. Most egy fiatalembert keresnek. Azt hiszik, hogy a vele való viszony kinyomozása világosságot derít majd a gyilkosság pszichológiai momentumaira is.

Ujabb nagy panamák Amerikában

Páris, március 13. Washingtonból érkező jelentések szerint a szenátus adófelülvizsgálási bizottságának elnöke, Cousens több nagyszabású visszaélést leplezett le. Ezek között a legkirívóbb az, amelyet Mellon államtitkár követett el azzal, hogy egy hajóstársaságnak tízmillió dollárnyi adótételét leszállította kétmillió dollárra.

Az Uj Kelet
Szerkesztő
Felelős sz.
Előfizetés
240
Az Uj Kelet
me

Hogy
értsük,
vissza ke

Szo
5685 A
Szidra:
1925 má

A chasz
mély m
erre a
tal form
és élett
musnak
bevezet
gondola
A teret
lommall
ben. Ar
let. A
vényy
nem vo
mákat,
ezzel fe
vagyis
mat, a
zésben

Más
támadt
mert
tudás
civilizá
világos
minder
épolv
szerűs
véréb
bözteti
talos é
egy sz
kezést
nem p
hirdet
nem g
güktől
ziv m
az éle
eszköz
erősít
nyelve
A has
zsidó

jelent
muel
amely
között
kormá
és Te
arab k
Tel-A
A Lu
Tel-A
a pal
ban f
rűibek
a Kan
laknak
vasuti
keresk

meg
Budap
Vázso
parlan

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő-
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre
 240 lei, féltévre 460 lei, egész évre 850 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás
 megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Hogy a zsidó reneszánsz jelenségét meg-
 értjük, azt mint teljes egészet kell felfognunk,
 vissza kell mennünk annak eredetéhez és pedig a
 XVIII. század második felébe,
 azokba az időkbe, amikor a
 zsidóság megkövesedtségében
 két hatalmas mozgalom,
 a „chaszidizmus“ és „hasz-
 kála“ vonult be.

Szombat
 5685 Ádár 18
 Szidra: Kl Tiszá
 1925 március 14

„Chasid“ jámbort jelent
 és a chasidizmus eszerint
 nem egyéb, mint pietizmus.
 A chasid világfelfogás nél-
 küldi a szentimentalizmust.
 A chasidizmus époly erőteljes, mint amilyen
 mély misztikum, amely a tulvilágot idehozza
 erre a világra és ezt a világot a tulvilági ál-
 tal formáltatja. Egy teljesen népszerű, eredeti
 és élettől duzzadó megújulása a neoplatoniz-
 musnak: egy az extazishoz való realiztikus
 bevezetés. Az isten és ember közötti kapcsolat
 gondolatának tanítása. A teremtés örökké tart.
 A teremtmény örökké él, az ember pedig hata-
 lommal és szeretettel vesz részt a teremtés-
 ben. Ami tiszta szívvvel történik, az istentiszte-
 let. A törvény célja, hogy az ember maga tör-
 vénnyé váljon. Azonban a chasidizmus alapítói
 nem voltak tagadók. Nem tagadták a régi for-
 mákat, hanem ezekbe új értelmet öntöttek és
 ezzel felszabadították őket. A chasidizmus,
 vagyis jobban mondva az a mély lelki folya-
 mat, amely létrehozta, teremtette meg az ér-
 zésben regenerálódott zsidót.

Más uton ment a „haszkála“, amely épugy
 támadta a chasidizmust, mint a rabbinizmust,
 mert mind a kettő a „hiten“, nem pedig a
 „tudáson“ alapult. A haszkála a tudomány, a
 civilizáció és Európa nevében lépett fel. Fel-
 világosítani akart, de époly felületes, mint
 minden felvilágosítás. Népszerűsíteni akart,
 de époly lélek nélküli, mint általában minden nép-
 szerűsítő filozófia, amely nem egyéb mások
 véréből élő élősdinél. A haszkálát megkülön-
 bözteti a többi felvilágosító mozgalomtól fi-
 talos és friss előretörése és hogy át volt hatva
 egy szent háboru érzéstől, amely az önmel-
 kezést, a cselekedeteknek saját gondolkodás,
 nem pedig tradíciók által való végrehajtását
 hirdeti. A zsidókat európaisítani akarta,
 de nem gondolt arra, hogy egyuttal nemzetis-
 gűktől megfosssa. A Biblia nyelvének inten-
 zív művelését írta elő és a megkövesedett és
 az élettől elidegenített héber nyelvet élő harci
 eszközévé tette és ilyen módon gazdagította és
 erősítette nyelvünket. És ugyanezt, amit a
 nyelvért tett, cselekedte a gondolkozásért is.
 A haszkála ilyen módon közvetve szolgálta a
 zsidó nép gondolati regenerációját.

Martin Buber
 (Die jüdische Bewegung)

Tel-Aviv vasuti gócpont. Jeruzsálemből
 jelentik: Palesztina kormányzója, Sir Herbert Sa-
 muel e hó negyediken bizottságot nevezett ki,
 amelynek feladata megvizsgálni a Ludd és Tel-Aviv
 közötti összeköttetés kérdését. A bizottság tagjai a
 kormány különböző reszortjainak főnökei, a Jaffa
 és Tel-Aviv polgármestere is, továbbá a zsidó és
 arab kereskedelmi kamarák elnökei, Jaffában és a
 Tel-Avivban székelő kereskedelmi kamarai elnök.
 A Luddal való vasuti összeköttetés azért fontos
 Tel-Aviv számára, mert a kormány elhatározta, hogy
 a palesztinai kikötőt nem Jaffában, hanem Haifa-
 ban fogja építtetni. Ludd, amely Tel-Avivotól kö-
 rülbelül tíz kilométerre fekszik, összekötő állomása
 a Kantara-Haifa és Jaffa-Jeruzsálem vasuti vona-
 laknak. Tel-Aviv, a tervek szerint, gócpontja e két
 vasuti vonalaknak. A város ezzel egyuttal fontos
 kereskedelmi központtá fog fejlődni.

**A passzív magyar ellenzéki blokk
 megjelent a választójogi bizottságban.**
 Budapestről jelentik: A passzív ellenzéki blokk
 Vázsonyi és Szilágyi képviselével megjelentek a
 parlament választójogi bizottságának ülésén.

**Prága városa elvesztette a Habs-
 burg-birtokért indított pörét.** Prágából jelen-
 tik: Baxa prágai polgármester a csehszlovák fővá-
 ros nevében pört indított néhai Károly király ha-
 gyatéka ellen és visszakövetelte azokat a birtokokat,
 amelyeket a kereset szerint a Habsburg-ház annak
 idején lefoglalt, minthogy ezek az uradalmak a
 békeszerződés értelmében az állam tulajdonába men-
 nek át. A legfelsőbb törvényszék elutasította a
 keresetet és kötelezte a felperest, hogy 200.000
 cseh korona perköltséget térítsen meg a kincs-
 tárnak.

Biciklin a föld körül. Aradról jelentik:
 Tegnap este érdekes vendég érkezett Aradra, Fogel
 Pál gerai származású német mérnök, kerékpárján
 földkörüli utat tesz, amelynek hossza 46 ezer kiló-
 méterben van megállapítva. Fogel a múlt hó folya-
 mában indult el Gerából és utiránya Karlsbad, Prága,
 Bécs, Magyarország, Románia, Bulgária, Törökország,
 Kisázsia, Perzsia, Afganisztán, az angol indiák, Bom-
 bay, Ceylon szigete, Kína, Japán, majd Amerikában
 San-Franciskótól végig Észak-Amerikán, Irland,
 Anglia, Hollandia és onnan vissza Németországba.
 Fogel eddig körülbelül 7500 kilométert tett meg
 kerékpárján és utjában mindenütt szabályszerűen le-
 jelentkezett az egyes városok hatóságainál, hogy
 ezzel is igazolja utjának hitelességét. A világkörüli
 ut célja gyorsasági rekord felállítás, amelyért Ame-
 rika, Anglia, és Németország legjobb kerékpárosai
 versenyeznek. A díjat a mühlhauseni Mőve-művek
 igazgatósága tűzte ki s amely elég tekintélyes ahhoz,
 hogy a díj elnyerőjének ezt a hatalmas utat ér-
 demes legyen megtenni. Fogel mindenütt levelező-
 lapok árusításából tartja fenn magát, amelyen
 egyben rendkívül ötletes módon azon gyárak reklá-
 mái is fel vannak tüntetve, amelyek az uton
 használt kerékpárjának alkotórészeit előállították. A
 hatóságoknál történt lejelentkezés után a fiatal
 német mérnök tovább folytatta utját Timisoara (Te-
 mesvár) felé, ahonnan utjának legközelebbi célja
 Szófia lesz.

A gépirás filozófiája. A nemzetközi
 munkaügyi hivatal jelentést adott ki a gépirásról.
 A jelentés címe: La profession de dactylographie;
 szerzője J. M. Lahy, a párisi Ecole des Heutes
 Etudes kísérleti pszichológiai laboratóriumának ve-
 zetője. A jelentés célja az, hogy tudományos vizs-
 gálódások segítségével állapítsa meg, melyik a legjobb
 gépirási eljárás. Lahy több kísérletet végzett 1912.
 és 1914. között, majd a háboru után ellenőrző ki-
 sérleteket tett. Az érintés mechanizmusát tanulmányozta
 behatóan és reméli, hogy az irásközben
 használt mozdulatok tanulmányozása révén valóban
 tudományos szabályokat állapíthat meg. Kísérletei-
 ből számos következtetést von le a tanulásra vo-
 natkozóan; ezek értékesek nem csupán a gépirók
 kiválasztása és oktatása szempontjából, hanem egy
 tudományos tapintókészülék megszerkesztése céljából
 is. Kutatásainak értéke azonban nem áll meg e
 gyakorlati alkalmazásoknál. Lahy nem akar végleges
 választ adni minden felmerülő problémára. Célja,
 mint ő maga mondja, inkább az, hogy eljárást ál-
 lapítson meg a hivatásokkal kapcsolatos kérdések
 tanulmányozására. Itt tényleg olyan szervezeti el-
 járási problémáról van szó, amely messze túlme-
 gy minden emberi munkára. A szerző szavai szerint a
 gyárosok és a tudósok együttes munkájának kell
 alapulnia a szociális haladásban. Lahy
 munkálata széleskörű alkalmazásra találhat, mert
 kézzelfogható módon mutatja, hogy miképp lehet a
 pszichofiziológiát az ipar szolgálatába állítani.

Eljegyzés. Fischer Margit Temesvár, Fi-
 lipp Ernő Bucuresti jegyesek. (Minden külön ér-
 tesítés helyett.)

**A Mordiano-cég felelős az Oktogon-
 téri tüzért.** Budapestről jelentik: A tegnapi Te-
 rez-körtüi tüzért a Modiano céget terheli a felelős-
 ség, mert az ő reklámtáblája gyuladt ki. A tüzvész-
 szel kapcsolatban a főváros tanács elhatározta, hogy
 az összes villanyreklámokat a háztetőkön egyelőre
 betiltja. A tűznél elhunyt tüzoltó temetéséről a fő-
 város gondoskodik.

Szülésznök bálja. A nagyromániai szü-
 lésznök országos egyesületének kolozsvári fiókjá márci-
 us hó 14-én esti 9 órai kezdettel a „Központi
 étterem“ összes helyiségeiben műsoros táncmulatságot
 rendez. A tiszta jövedelmet az elagott szülésznök
 felépítendő otthonára fordítják. A bál fővédnökségére
 báró Bornemissza Elemérné kérték fel. A védnökök
 díszes névsorában ott találjuk Kolozsvár összes gyer-
 mekrovosait és szülészseit.

**Biztosítsuk életünket és vagyonunkat a
 Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél.** Képvisel-
 let az ország minden helységében.

A „Magyarság“ legújabb száma szomba-
 ton délben, a rendes időben jelenik meg. Az egész
 ország területén nagy népszerűségnek örvendő lap
 legfrissebb száma is telve van a magyar politikai
 élet legégetőbb problémáival. E számban dr. Gyár-
 fás Elemér a jogtípró közigazgatási javaslatról, Ja-
 kabffy Elemér pedig a magyar telepesek égbe-
 kiáltó sérelmeiről nyilatkoznak. Azonkívül érdekes
 társadalmi, művészi és közgazdasági cikkek teszik
 színessé és elevenné a lapot. A „Magyarság“ kap-
 ható az összes elárusító helyeken. Ára öt lej.

**Öngyilkosságot kísérelt meg, mert el-
 fogták a razzián.** Nagyváradról jelentik: Csü-
 törtökön este a nagyvárad rendőrség az egész vá-
 rosra kiterjedő razziát tartott. A razzia során száz-
 nyolcvan gyanús embert állítottak elő, akik közül
 negyvenhárom nem bocsátottak szabadon. Ezek kö-
 zött három olyan büntetett előéletű egyén is akadt,
 akiket az ügyészség hosszabb idő óta körözött. A
 letartóztatottak közül egy nő, akit egyik éjjeli
 mulatóhelyről állított elő a rendőrség, öngyilkossági
 kísérletet követett el. A rendőrorvosnak sikerült az
 életuntat megmenteni.

**Betiltották három török lap megjele-
 nését.** Konstantinápolyból jelentik: Az angorai
 kormány három nagy konstantinápolyi lap megjelené-
 sét betiltotta. A betiltás egy új törvény alapján történt,
 amely a kormányt feljogosítja, hogy azokat az új-
 ságokat, melyek a közrend, vagy a belbéke ellen
 izgatnak, szüneteltethesse. A „Tanin“ kijelenti, hogy
 ilyen viszonyok között ezentul nem közöl vezércikkeket.

Sunyatsen utolsó kívánsága. Peking-
 ből jelentik: Sunyatsen halálos ágyán fontos
 okiratokat írt alá és titkos parancsokat adott
 pártja vezéreinek. Utolsó kívánsága az volt,
 hogy Leninhez hasonlóan balzsamozzák be.
 Temetése Nankingban lesz.

**A német köztársasági elnök helyet-
 tese letette az esküt.** Berlinből jelentik: A
 birodalmi gyűlésen Loebé elnök felkérte Si-
 mons helyettes birodalmi elnököt, hogy az
 esküt tegye le. Ennek megtörténte után Si-
 mons háláját fejezte ki az iránta tanúsított
 bizalomért és megköszönte a személyét ért
 megtiszteltetést. Hangsúlyozta, jogait lelkiismer-
 tetesen fogja gyakorolni, hogy az elnöki szé-
 ket sértetlenül adhassa át az őt követő fér-
 fiúnak.

Verekedésből halál. Aradról jelentik:
 Tenák István körösbányai lakos Halmágyon a
 Central-szálló előtt összeszólközött Biber Jó-
 zsef ugyancsak körösbányai disznókupeccel, a
 szóváltásnak verekedés lett a vége és Tenák
 Biber Józsefen oly súlyos sérüléseket ejtett,
 hogy az néhány órára rá kiszenvedett. A kö-
 rösbányai csendőrség nyomban jelentést tett az
 aradi ügyészségnek az esetről, amely nyomban
 utasította a körösbányai járásbírókat a bon-
 colás megejtésére. A csendőrség Tenák Istvánt
 nyomban letartóztatta.

**Megszökött a börtönből egy posta-
 csaló.** Néhány évvel ezelőtt Nagyvárad köz-
 véleményét sokáig izgalomban tartotta egy na-
 gyobb méretű postacsaló, melynek tettesei ha-
 mis pénzutasalványokkal az államot nagy összeg-
 erejéig megkárosították. A posta-csalókat a
 nagyvárad rendőrség letartóztatta, a törvény-
 szék több évi fogházbüntetésre ítélte s azóta
 a nagyvárad ügyészség fogházában ülnek. Csü-
 törtökön az egyik fogoly, Weinberger Sámuel,
 akit tüdőbaja miatt a rabkórház irodájában al-
 kalmaztak, eddig ki nem derített módon meg-
 szökött a fegyházból. A nagyvárad rendőrség
 széleskörű intézkedéseket tett a szökött fegyenc
 kézrekerítésére.

* Világlexikon 380 lej. Dr. Cheresiesiu ro-
 mán-magyar szótár 250 lej, az Uj Kelet könyv-
 osztályában.

* Purgó — eredeti dobozban — minden
 gyógyszerárban. (1)

* Oradea-Maren hirdetéseket, előfizetése-
 ket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet
 nagyvárad képviselője, Blum Zsigmond. (Ezredévi
 emlék-tér) Parcul Eminescu 2. sz. (Ernyőzlet).

**Hölgyeim! Tavaszi ajándékok és
 selyem kalapok érkeztek
 óriási választékban az**

„IDEAL“

kalapüzletbe, Cluj, Wesselényi-u. 8. (Golya-
 áruházal szemben). Feltűnő olcsó árak. Át-
 alakításokat modellek után vállalunk.

hogyan a béremelési követelést visszautasítja. Miután a munkásság kitart követelése mellett, minden valószínűség szerint sztrájkra kerül a sor.

† Szeszgyárosok értekezlete. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium által készített új szeszjavaslat szigorító határozatai élénken foglalkoztatják a likőr- és eszencia gyárosokat. A gyárosok kiválsalmai megállapítása és más sürgető kérdések megbeszélése céljából elhatározták, hogy március 16-án, délelőtt 10 órakor Bukarestben kongresszust tartanak a következő napirenddel: 1. Az új szesz törvény. 2. Az egészségügyi minisztérium rendelete a rum- és más műszenciák gyártása és használata tárgyában. 3. A koronauradalmak miniszteriumának autorizációja. 4. Jelentés a szervezett eddigi működéséről. 5. A csomagolás elszámolásának és a hitelnyújtásnak egységesítése.

A mai valutapiac

A mai napon élénk forgalom mellett szilárd volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 346-348, magyar korona 350-355, cseh korona 608-612, francia frank 1065-1070, svájci frank 3970-3980, dollár 205-00-206-50, angol font 982-985, olasz lira 835-840.

Valutapiac március 13-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1060-00, Berlin 123-54, London 518-62, Newyork 205-75, Róma 840-00, Zürich 39-80, Bécs 29-25, Prága 613.
Bukarest. Valuták: Napoleon 750-00, márka 48-00, leva 136, török lira 103, font sterling 965, francia frank 10-57, svájci frank 38-50, olasz lira 830, drachma 335-00, dinár 325-00, dollár 203-00, lengyel márka 37-50, osztrák korona 28-50, magyar korona 27-50, cseh korona 595.
Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 123-54—123-54, Amszterdam 207-25—207-25, Newyork 518-62—518-62, London 2481-00—2482-00, Páris 2655-50—2655-00, Milánó 2103-75—2103-75, Prága 1540-00—1540-00, Budapest 72-00—72-00, Belgrád 835-00—835-00, Bukarest 255-00—255-00, Varsó 100-00—100-00, Bécs 73-05—73-05
Párisi tőzsde: Bukarest 950-00

Mindenhol csak

eredeli

CZELL-sört

és

LUTHER-sört

kérjen.

Telefon 516

Főraktár:

Ciment, Dokasz & Tsa cégnél

Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

Ha pénzet biztos alapon óhajtja kölcsönt
gyűmölcsösztetni v. gyóhajt felvenni, forduljon az „EXPRESS” Bankházhoz, Timisoara, Beiváros, v. Hunyadi-utca 8.

Figyelem! Iparosok, malomtulajdonosok, autogarazsok, petroleum-termékkereskedők stb. Engros eláruttás bel- és külföldre:

Könnyű és nehéz benzín, petroleum, gázolaj (motorin), kátrányolaj, ásványolaj, tartanykocsikhan és horodókban

Kivánatra ajánlattal szolgál:

„Solar-Románá” Soc. Anon. de Foraj si Industrie de Petrol — Ploesti

Telefon 59-2. **Strada Anast. Panu 6.** Táviratcim: „SALAROM”



A husvéti ünnepeken a sütéshez, főzéshez csak husvéti pecséttel ellátott

CERES

ételzsirt veggünk!

GEORG SCHICHT A. G. AUSSIG.

Képviselőt és nagybani raktár:

Boskovitz Lajosnál, Cluj.

Telefonszám 459.

Rador 2595



Legitimáció, prospectusok és információk a mintavásár képviseleténél:
„RADOR PUBLICITATE”
Cluj, Strada Memorandului No. 12.

50%-os vasúti kedvezmény a csehszlovák vonatokon, 50%-os jegykedvezmény a C. F. R. vonalain, lakás, hirszolgálat információk stb. stb

PRÁGAI NEMZETKÖZI MINTAVÁSÁR

1925. Március 22—29

A legkedvezőbb bevásárlási forrás Románia minden kereskedője iparosa és mezőgazdája számára :: :: ::

Csehszlovákia leghíresebb gyárainak kiállítása

Kivételes kedvezmények a mintavásár látogatóinak

V i z u m r a n i n c s s z ü k s é g !

Hirdessen az Uj Keletben!

Vaskereskedők és gyárosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás rud-, beton- és fazonvas, mindennemű lemezek, fémek és félkész-gyártmányok, gáz- és forraszók, csavarok (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. En-gros.

I. NACHT Societate in nume colectiv

Központ: Bucuresti, Strada G. A. Rosetti No 7,

CLUJ, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.

Fiókok: Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timisoara, Wien, Paris. — Táviratcim: METALNACHT.

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

A színházi iroda közleményei

Műsorváltozás. Neményi Lili betegsége miatt változás történik a szombati és vasárnapi műsorban. Hspedig: Szombaton elmarad az estjeli előadásként hirdett Fügefalevél. Vasárnap délután félhárom órai kezdettel, olcsó helyárakkal adják elő a legszebb és leghangulatosbb magyar darabot, a Zilahi Lajos Süt a nap-ját. Vasárnap este pont 9 órai kezdettel pedig a legutóbbi nagy siker, a Délibáb kerül színpadra. Az idei évad legnagyobb sikerét kétségtelesen a Délibáb iratta s így a műsorváltozás előnyös is lesz mert bizonyára zsufolt nézőtér fogja tapasztalni vasárnap este a nagyhatású ujdonság negyedik elő adását. Felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy a Délibáb vasárnap esti előadását kivételesen pont 9 órakor kezdjük.

Magyar Színház heti műsora

Szombat d. u. fél 4 kor: Ki babája vagyok én? (Ujdonság 4-edszer, mérsékelt helyárakkal, sorozatszám 105)

Szombat este 8-kor: A délibáb (Ujdonság 3-adszor, premi-helyárakkal, napibérlet 85 szám A, sorozatszám 106)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Süt a nap.

Vasárnap d. u. fél 6 kor: Antonia [22-edseer, rendez-helyárakkal, elővételei díj nélkül, sorozat 109]

Vasárnap este 9-kor: Délibáb.

Hétfő: A valuta (Ujdonság először. A kolozsvári Magyar Színház dramai pályázatán első díjjal kitüntetett munka. Premiérbérlet, premierhelyárakkal, bérletszám 45, sorozat 111)

Kedd este 7-kor: A valuta (2-odszor, rendez helyárakkal, napibérlet 86 szám B, sorozat 112)

Kedd este fél 11-kor: Indig Alfred hangversenye (Premierhelyárak, napibérlet 87 szám A, sorozat 118)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Szombat, márc. 14. Cyrano de Bergerac. Edmond Rostand, a halhatatlan francia író világhírű műve után, 9 felvonásban. Főszerepben Pierre Magnier.

Uránia-mozgó Szombat, március 14. Premier. Elő léghajó, Szenzáció és kalendor dráma, 6 felvonásban Főszerepben a híres német művész Bruno Decarli.

Apolló-mozgó. Szombat, március hó 14. A kínai rém. Bűnügyi detektív kaland 5 nagy felvonásban, filmre alkalmazva Fantomas világhírű detektív emlékiratait utá. Főszerepben Ralf Loer.

APRÓHIRDETESEK
Egyszeri közlésnél egy szöveg, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, álláskeresőknek 30% kedvezmény.
Apróhirdetések díja előre fizetendő

Egy barna lány „Rózsa” jellegű, egy szöveg lánynak „Ilolya” jelegű levelezni szeretne szorakozás céljából. Fogaras, Poste restante. 8712

Motorokat,
benzin, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől főfelé, töltött állapotban is kérésre készpénz mellett vételre Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Orlási áruházas!
1 kg. I-a tisztított 50 lej.
(Ezelett 80— lej)
Kobász kg. 40 lej,
Szalami kg 60 lej.
Róth, Rudolf-ut 20.

Eladó gépek. 3 db revolver falcserepp és. új. 3 db. Duda- és falcserepprés kézi és erőhajtásra. 3. számú Gacz-féle tegaprés, napi teljesítmény 10.000 db. 1. számú tégrés, hozzá csérépautomata és 10.000 db. száritó keret. Kedvező tüzeltési feltételek mellett azonnal szállíthatók. Friedrich Testvérek Gépgyár, Timisoara. 1819

Borotválópor „RASOL”
ennek egyszerű olcsó és részletes gyártási módját (receptjét) megfelelő hó orárium ellenében megszeresheti, ha ezen kívánságát a lap kiadóhivatalán a „Uzlet” jellegű árt megírja. 8719

Cementserép és diszglekes itó gép lemezekkel eladó. Löw E, Frigyes, Kraszna Szilagymege.

Hölgyek figyelmébe!
Mindenemű modern hajmunkák, tambourválaszték, kizárólag elvándorult anyagok készítmény, L'Oréal-Henné minden színben kapható. Megrendelést vidékre is eszközölök. Vágot haját kicsinyben és nagyban veszek. —
Missa Gyula Cluj
Str. Memorandului 10

Transmissiót Martinacéltól, csiszolva, kilónként 24 lej, gyűrűs csapágyakat, kuplungokat, fagyamokat stb. előnyösen szállít, kiváló minőségben Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara.

Kiadó üzlethelyiség Cluj egyik legforgalmasabb utcájában, ajánlatokat pontos címmel „Azonnal” jellegűre a kiadóca. 8715

Telefon 12-29. „Rador” No 2398
BUZETZKÓ utóda
F. Kuck
Cal. Reg. Ferdinand No 2.
Szövet, vászon, fehérnemű, harisnya, flanel, bélesárak és paplan nagyraktára.

Motorok
Siivógáz 20—60 HP. Benzín 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Dieseli 40, 50 HP. Gőzgépek félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók. Kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Intelligens tisztviselőnek teljes ellátást kaphat úri háznál, zongora használható. Cím a kiadóban. 8716

Atadó a Magyar-utca elején nagy üzlethelyiség öt éves bérleti szerződéssel, felelős tulajdosáron. Értekezni ör. Klein Miksa d. u. 4—6 óra közt. Str. Suceai 6.

SŐMLYAI
MICHEL HERETHÉZTŐ
Str. Juliu Maniu 7.

Idősebb hávezetőnőt keresek, ki a háztartás minden ágában jártas. Varni tudók előnyben. Cím: Gódszt-ú Dezsőné, Fériháza (Sighisara).

Cipész-szabász, prima munkakerő, alkalmazható az Erdélyben. Ajánlatokat „Brillirozok” jellegűre a kiadóba. 8711

Nagy városban 30 év óta üzemben levő vegyi gyár további fejlesztéséhez keresek 300.000—400.000 lej-l rendelkező társat, aki beleegyeznék abba, hogy a szövetet és ünnepnapokat megtartassuk. Cím a kiadóban. 8716

Fiatalember, ki Buda pesten tanult, munkaszerető, dolgozó és szerény, ajánlkozik segédnek, festés, fűzés, vagy bármely más szakmához. Cím: Regele Ferdinand 87. Maxim Stuzart. 8714

Fatisztviselő, nőtlén, 27 éves kereskedelmi természetűvel, 6 évi keményfűzési gyakorlattal, fűrészen vagy erdőben állást keres. Teljesen önálló és perfekt levelező. Beszél magyarul, románul és keveset románul. Regéba is elmenne. Fejlesztést a kiadóhivatal „Szorgalom” jellegűre hivatkozással ad. 8717

Elváltunk mindennemű vas- és fémöntést. Speciális gyártmányaink: balanc, tizedes, hid- és vagon mérlegek, mérlegsúlyok
Archimédes Mérleggyár, Heffer & Co. CLUJ
Strada General Postas 19—21.

ZIMMER ÉS TART
BUCURESTI
FESTÉKOSZTÁLYUNK KÜLÖNLÉGESÉGEI:

**AUTÓ - ÉS KOCSILAKK-
CSÍSZOLÓ-ÉS DÍSZÍTŐLAKK**

**MINDENFÉLE LAKKFESTÉK A FA-ÉS
VASÍPAR RÉSZÉRE**

**ALKOHOL FESTÉKEK MINDEN
SZÍNBEN VALAMENNYI ÍPAR RÉSZÉRE**

**„ZIMMER” ENJAILZOMÁNC
MINDEN SZÍNBEN ÉS DOBOZNAGYSÁGBAN**

PADLÓLAKK MINDEN SZÍNBEN

**HASZNÁLATRAKÉSZ OLAJ FESTÉK
MINDEN SZÍNBEN ÉS CSOMAGOLÁSBAN**

MINDEN JOBB ÜZLETBEN KAPHATÓK

Használjunk kizárólag
PLANTOL
legjobb növényzsírt, mert ez tisztá, egészséges és kiadós!
פחם של פחם és פחם של פחם áru
Főtisztelő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.
Képviselei: **HARTIG & HIENZ Cluj**
Str. Juliu Maniu 8. Telefon 1-18.

Rador 2418

**„TACAMUL”
ezüstárugyár
CLUJ**
Str. Av. am Jancu 3.
[v. Petőfi-utca]

Gyárt:
Évő eszközöket,
Szervizeket,
Disztárgyakat
stb.

Csak
vizonteladóknak!
Telefon Nr. 482.

Ügyeljünk a védjegyre

Legpontosabban szállít postán
Lebovits **szalámigyára**
Cluj, Malom-utca 8. Vizonteladóknak nagy árkedvezmény. Árjegyzék és hechscher kívánatra ingyen. Ugyanott husvétii zsír של פחם של פחם.
Rador No 2422

AGECO Rt.

Calea Regele Ferdinand No 82.

Allandó nagy választék az összes

**Schroll-árukból,
Zefirek,
Cartonok,
Poplinok,
bélésárak**

Angol, francia és cseh

A buhusi és prejmari posztógyárak vezérképviselete.

Rador 2081

Szerkesztőségi hivatal és Cluj-Kolozsva L. Pop. (Brassay) Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal. Zs. N. Sz. Kéziratok kizárólag szerkesztőséghez juttathatók. Kéziratunk vis...

1925 március

A véd

kiv. Ku. szö. a r. zet. vez.

Vélemény

Kunz — a delme az eur gyobb, legfor a német repa sebbségek né végrehajtása magukra a k új államokna talis kérdés és a kontiner Elnyomott é végül is kön borut, éppen fontossággal mint a kiseb Európa béke

A kiseb tisztikai, szo vannak. Leh ködsét a há mertetni. Ut a nemzeti k sok analógi

Írás küzdelm gileg vallást foglalta el.

A nemze tése, a hábo az antantra kisebbségek nemzetközi háboru ere visszacsináls zését és a l hirdette ide hogy az a hogy e szé volt és egy által az an nem fog m egyik főfe delmét. Sa zése mega britannia fült attól, tében a né az egyipto ket Anglia Igy került vetség ügy békekonef új államok ségi határ Lengyelor makacs ell ki-elbsége alapozta r

A kis került sza amelyeket egyes ors megvalósi mét, azon hogy pro ségi jogot már soksz Lord Ro népszöve szövetség jelentkeztetközi v zódések s vánia, F